

NAGYILLÉS JÁNOS

Nicolas Chorier: *Johannes Meursius: Luisa Sigea de Velasco: Amor és Vénusz titkai – pajzán szatíra*

E sok szempontból különleges szöveg kettős hamisítvány. Igazi szerzője Nicolas Chorier (1612. szeptember 1–1692. augusztus 14) francia jogász, író és történész. Egyéb nagy hatású munkái mellett ez a leghíresebb szövege. Ezt a munkáját az európai kultúrtörténet első igazán pornográf szövegeként tartják számon. Az itt olvasható fordítás a teljes, hét szatírárt tartalmazó könyv első darabja.

Kulcsszavak: erotikus irodalom, szatíra, Luisa Sigea de Velasco, Aloysia Sygaea Toletana, Nicolas Chorier, *Satyra Sotadica*

A maga nemében egyedülálló szöveget tart kezében az olvasó. A cím bonyolultságának indoka a téma: a hölgyek közötti érzéki kapcsolat szükségessége és hasznossága. Egy 17. századi francia ügyvéd, történész és tollforgató kettős hamisítványa a dráma és a tőről metszett tudományos didaxis között lavírozó szöveg, amelyet a fiktív előszó az egyetlen nagyobb költeményéről és leveleinek kiadásáról ismert spanyol humanista hölgy, Aloysia Sygaea Toletana (neve spanyolul Luisa Sigea de Velasco, 1522–1560) eredeti (persze soha meg nem írt) spanyol nyelvű írása egy holland humanista filológus, az ifjabb Johannes Meursius (Johannes van Meurs, 1613–1653/54) által készített latin fordításának állít be. A latin szöveg első kiadásán feltüntetett cím *Aloysiæ Sigæ Toletanæ satyra Sotadica de arcanis Amoris et Veneris: Aloysia Hispanice scripsit: Latinitate donavit J. Meursius* – Luisa Sigea Toletana szótadészi szatírája Amor és Vénusz titkairól. A fordítás hamisítvány, nincs spanyol eredeti, és a szövegnek sem a kiadáson feltüntetett szerzőhöz, sem a fordítóhoz semmi köze. Csakúgy, mint Chorier, nyilván sem egyik, sem másik nem vállalt, de nem is írt volna ilyen munkát, vagy ha igen, szigorúan a tu-

dományos vizsgálat talaján maradva, és aligha a műveltség színté nélkülözhetetlen kísérőjének és társadalmi szempontból is hasznosnak állítva be a leszbikus szerelmet. Nehéz lenne eldönteni, hogy a didaktikus vagy az érzéki – de nyugodtan mondhatjuk így is: pornográf – jelleg a fontosabb a szövegben. Talán nem is kell. Az itt közölt részlet a teljes műben foglalt hét szatíra közül az első – szereplői a házasulandó hajadon, Octavia, és az egygyermekes tapasztalt (huszonhat éves) nemes hölgy, Tullia. A cím, *Velitatio* fordítására egy régebbi magyar szót eleve-nítettem fel: arra utal, ahogy a *veles*ek – könnyű fegyverzetűek – a nagy csata kezdete előtti heccelik egymást.

Nicolas Chorier: *Johannes Meursius: Luisa Sigea de Velasco: The Secrets of Cupid and Venus*—a satire of lewdness

This, in many ways, unique text is a double forgery. Its real author is the French lawyer, writer, and historian, Nicolas Chorier (1 September 1612–14 August 1692); among his other influential works, this is his most famous text. It is considered the first truly pornographic text in European cultural history. This translation is the first of a complete book of seven satires.

Keywords: erotic literature, satire, Luisa Sigea de Velasco, Aloysia Sygaea Toletana, Nicolas Chorier, *Satyra Sotadica*

ALOISIÆ SIGEÆ TOLETANÆ SATYRA SOTADICA

De arcanis Amoris et Veneris

COLLOQUIUM PRIMUM

VELITATIO

Tullia, Octavia.

Tullia. Dulce est, cognata mihi luce dulcior, tuas tandem cum Caviceo pactas esse nuptias: ejus enim in amplexibus, crede mihi, quæ te nox mulierem faciet, omnium longe maximam voluptatem tibi allatura est; te modo, ut digna est hæc forma tua cœlestis, fortunet Venus.

Octavia. Dixit hodie mane mihi mater, postridie hujus diei nupturam me Caviceo. Et domi video, quæ ad ejus rei pompam pertinent, magna apparari cura: lectum, cubilum, et cetera alia. Hæc vero plane in mentem meam gaudii minus quam timoris injiciunt; nam, quæ tandem illa, de qua loqueris, possit esse voluptas, cognata omni mihi voluptate gratior, nec scio, nec etiam opinione concipio.

Tullia. Te ejus ætatis, et tam teneram (nam annum vix decimum quintum attigisti), mirum minime videri debet id nescire, quod ego ætate provecior cum nupsi, penitus ignorabam quid esset, quod pollicebatur Pomponia deliciis, jam per tres annos experta, ac tantopere prædicabat.

Octavia. Sed, te de ea re prorsus scivisse nihil (patere me liberius loqui in hoc plenæ libertatis confinio, in quo nunc sum), id profecto vehementer miror. Nam si non usus, quem certe nullum habebas, tamen multa tua eruditio adyta hæc tibi aperuisse debuit. Te sæpe audio summis laudibus tolli in cœlum, quod litteris Latinis Græcisque, ac liberalibus fere omnibus disciplinis ingenium ita imbueris, ut superesse nihil videatur quod nescias.

ALOISIA SIGEA TOLETANA: SATYRA SOTADICA

Ámor és Vénusz titkai

ELSŐ BESZÉLGETÉS

ELŐVÍVÁS

Szereplői: Tullia és Octavia

Tullia: Oly édes, szemem fényénél édesebb húgom, boldog vagyok, hogy végre megülted menyegződet Caviceusszal. Hidd el, ölelésében mind közül a legnagyobb gyönyört hozza el neked az éjszaka, mely asszonnyá tesz, csak úgy áldjon meg Vénusz, ahogy e mennyei szépséged rászolgál.

Octavia: Ma reggel mondta anyám, hogy holnap délután hozzámegek Caviceushoz. Látom is, otthon gondosan előkészítik, amit az esküvői pompa kíván: nászágyat, a nászszobát és minden egyebet. Ez persze szívemet nem annyira örömmel, mint inkább félelemmel tölti el. Minden gyönyörnél kedvesebb rokon, hogy is lehet mindaz, amiről beszélsz, gyönyör? Nem tudom és fel nem foghatom.

Tullia: A te korodban, amikor még ily zsenge leány vagy, hisz a tizenötöt is éppen csak betöltötted, egyáltalán nem csoda, hogy nem tudod: én is csak idősebb koromban, miután férjhez mentem, tudtam meg teljesen, hogy miben is áll a Pomponia ígérte élvezet, aki akkor már három éve ismerte és magasztalta.

Octavia: Viszont tényleg nagyon csodálkozom, hogy éppen te nem tudtál erről semmit – engedelmekkel nyíltan beszélek e tökéletesen zavartalan helyzetben, melyben most vagyunk. Úgy értem, ha nem a tapasztalatnak (azzal bizonyára nem rendelkezhetél), hanem nagy műveltségnek fel kellett tárnia előtted e bensőséges titkokat. Gyakran hallom, amint az egekig magasztalnak, mert a görög és latin irodalomban, és a szabad művészetek majd' minden nemében oly mélyen elmélyültél, hogy szinte semmi sincs, amit te ne tudnál.

Tullia. Multus in hoc fuit pater meus, ut, quo studio formosarum et venustarum aliæ pleræque omnes famam ambiunt, ego eruditæ virginis laudem persuasum haberem esse mihi comparandam. Et aiunt qui adulari quam vera dicere satius habent, non omnino operam luisse.

Octavia. Aiunt etiam qui nolunt adulari, vix pudicitiae laudem, vix honestos mores retinuisse, quæ ex nostris eruditiores habitæ sunt, cum id decus ceperunt.

Tullia. Pudicam negarent me, quam fatentur eruditam?

Octavia. Nec ullam potius ob rem admirationem omnium es consecuta, quam quod bonis castisque moribus tuis eruditio non obfuerit; magnam avem contra lucem attulerit. Qui vero fieri potuit, ut, quæ virgines ducuntur, Musæ virginum laudi infestæ crederentur? Ut, quæ animorum sunt velut quædam faces, quibus ad magna et laudabilia omnes similiter fœminæ hominesque accendimur, eadem contaminare animos dicerentur? Sane dum nobis homines, per malignitatem quamdam arrogantem et stultam, eas opes invident quibus ipsi superbiunt, maledicta invidiæ miscuere. Aconita ac venena omnia non minus homines fugiunt, quam nos fugimus, quas vocant sequiorem sexum, quia quæ nobis adimere pestis animam potest, et illis etiam potest. Si nobis eruditio est pro veneno et pro peste, ut obtrectant, quomodo rem tam malam, ut hominibus prosit (nam sibi prodesse non negant), naturam continget momento mutare? Suo si ingenio nobis est eruditio velut fons quidam omnium malorum et flagitiorum, quomodo ex eodem fonte bibent illi nectareos latices ad immortalem gloriam: nos vero infelices et miseræ Stygia quasi fluentia, quæ pectori sulphurea sint incentiva eas ad libidines, ad quas ipsi nos rapiunt imperio, aut ducunt exemplo? Nam, te sic loqui memini, cum de ea re sermonem ante hos dies cum Caviceo meo haberes. Decorum sane tibi est hanc ad usque diem servasse illæsam honestatis famam, cum ea pulchritudine, qua accendis etiam frigidiores, cum ea eruditione, qua etiam capis quos pulchritudo non tangeret.

Tullia: Atyám gyakran volt azon, hogy én épp olyan nagy igyekezettel tartsam meggyőződésemnek, hogy a képzett nő dicsőségére törekedjem, mint amellyel a legtöbb csinos és bájos nő a hírnevet hajhássza. És mondják is, hogy nem volt teljesen haszontalan, akik a hízélgést többre tartják, mint az őszinteséget.

Octavia: Azt is mondják, akik nem akarnak hízelegni, hogy ha valakit nő léte ré műveltnék tartanak, nemigen tartja meg a tisztesség dicsőségét és erkölcsi tartását, mikor e hírnév birtokába kerül.

Tullia: Úgy érted, elismerik, hogy képzett vagyok, és azt állítják, hogy erkölcstelen?

Octavia: Ellenkezőleg: épp azzal vívtad ki mindenki csodálatát, hogy mennyire nem ártott műveltséged jó és jámbor erkölcseidnek: ritkaságszámba megy az ilyesmi. Márpedig hogy lenne lehetséges, hogy a Múzsákról, akikről úgy tudjuk, szintén szüzek, azt higgyük, ellenségei más szüzek dicsőségének. Hogy azokról állítsák, hogy beszennyezik a lelket, akik mintegy fáklyái ama lelkesedésnek, amely mindannyiunkat, nőt és férfit egyaránt nagy és nemes célok elérésére tüzel. Persze míg az emberek egyfajta önhitt és ostoba rosszindulatból elirigylik tőlünk ama kincseket, amelyekkel saját maguk dölyfösködnek, gyalázkodásuk irigységgel elegy. Az emberek éppúgy kerülnek a sisakvirág nedvét és minden más mérget, mint mi, akiket a silányabbik nemnek neveznek, hiszen az ő lelküket éppúgy elragadhatja e kórság, mint a miénket. Ha – mint minket gyaláznak – a műveltség számunkra méreg és kórság, hogyan lehetséges, hogy ily nagy baj egy szempillantás alatt megváltoztassa természetét, és más emberek számára hasznos legyen – mert, hogy nekik hasznos, nem tagadják. Ha a műveltség a mi esetünkben természeténél fogva minden baj és gyalázat kútfeje, ugyanebből a forrásból ők hogy isznak örök dicsőséget hozó nektárt, míg mi, szerencsétlen, szegény nők egyenesen a Styx vizét, e kénköves izgatószer mindama vágyakra, melyekre bennünket hatalmuk révén saját maguk kárhoztatnak, vagy példájukkal vezetnek? Emlékszem, a minap te beszéltél erről, mikor eszmét cseréltél e témáról Caviceusommal. Igen nagy dicsőség rád nézve, hogy mind a mai napig sértetlenül megőrizted tisztességed jó hírét, holott szépséged még a halvérűeket is lánggra lobbantja, s műveltséggeddel még azokat is megnyered, akikre szépséged sem hat.

Tullia. Quæ sic loqueris, quæ scis amore inflammari hominum corda, non ita profecto rudis es ut putabam.

Octavia. Nesciam ego penitus quod Cavicei oculi, frons, vultus denique totus, toties dixere mihi, ut etiam ipse taceret? Enimvero, dum ante octo dies liberius mecum agit, ad oscula mea ferri insueto impetu certe mirata sum; nec quid sibi vellet hic impetus, hic æstus, satis noveram.

Tullia. Aberat mater? sola eras? ab eo tibi timebatur nihil?

Octavia. Aberat mater; quid autem ab eo timeretur? ego certe nihil timebam.

Tullia. Nihil ultra basia rogavit?

Octavia. At ea quidem ab invita sumpsit, linguam micantem intra labia mea primora vibrans vesanus.

Tullia. Quis tibi tunc sensus erat?

Octavia. Fatebor: me nescio quis æstus invasit hactenus inexpertus: totis artubus concepi ignem. Credidit mihi vultum esse pudore suffusum; sustinuit aliquantisper amentiam, et petulantem manum.

Tullia. Perge.

Octavia. Manus eas furaces oderim semper, ita me demum excruciatam, fatigatamque incendio impleverunt!

Tullia. Rem bellam!

Octavia. Quid hoc est? alteram alteramve papillam, demissa in sinum manu, prehendit, et cum duriusculam alteram, alteramve attrectaret, impressis digitis, reluctantem ecce me prostravit resupinam.

Tullia: Szavaid bizonyítják: te tudod, hogy a vágy az emberi szívet láng-
ra lobbantja. Tényleg nem vagy oly tapasztalatlan, mint gondoltam.

Octavia: Tudom én nagyon is jól, amiről Caviceus szemei, homloka, ar-
ca, mi több, egész teste beszélt nekem, még ha ő maga nem szólt egy
szót sem. Persze mikor nyolc napja csintalankodott velem, még csodál-
koztam, hogy csókjaimra oly szokatlan hévvel tört, s nem is tudtam még
elégg jól, mire e hév, mire e lángolás.

Tullia: Anyád nem volt ott? Egyedül voltál? Egyáltalán nem féltél tőle?

Octavia: Anyám odavolt valahol. Miért féltém volna tőle? Egyáltalán
nem féltém.

Tullia: Mást nem kért, csak csókokat?

Octavia: Csak csókokat, és el is vette, bármennyire is tiltakoztam. Cikázó
nyelvét eszét vesztve forgatta ajkaim közt.

Tullia: És ez milyen érzés volt neked?

Octavia: Bevallom, valami eddig soha nem tapasztalt forróság tört rám,
minden porcikámat előntötte a tűz. Ő azt hitte, szemérempír öntötte el
arcomat, erre valamelyest fékezte örületét s csintalan kezét.

Tullia: És aztán?

Octavia: Örökre gyűlölném is e tolvaj kezeket, csakhogy bárhogy kín-
lódttam és kimerültem, végül lángba borítottak.

Tullia: Ez igen!

Octavia: Aztán mit csinált? Kezét ruhám alá csúsztatta, s hol egyik, hol
másik keblemet markolta, s míg hol az egyik, hol a másik keménységét
tapogatta, bárhogy is tiltakoztam, egyszer csak hanyatt döntött.

Tullia. Erubescis; res peracta est.

Octavia. Admota ad pectus læva manu (ut gesta res est refero), conatus facile meos omnes frangebatur: dextram vero sub stolam misit. Pudet, pudet dicere.

Tullia. Excute pudorem illum deridiculum, cogita tibi dicere quæ mihi loqueris.

Octavia. Mox evoluta supra genua stola, attrectavit femora. O! vidisses oculos scintillantes!

Tullia. Te hoc temporis momento utcunque beatam!

Octavia. Inducta altius manu, locum eum invasit, qui nos, ut loquuntur, ab altero sexu distinguit, et e quo equidem mihi, uno abhinc anno, copia sanguinis, unoquoque mense, manare solet per dies aliquot.

Tullia. Euge, Cavici, ah, ah, ah!

Octavia. O scelus hominis! «Hæc pars,» inquit, «me mox summo beabit gaudio. Patere, Octavia mea.» Ego ad eos sermones parum a deliquio abfui.

Tullia. Tum, quid ille?

Octavia. Illa mihi pars, vix crederes, minima rima patet...

Tullia. Sed ignea, sed micanti.

Octavia. In eam digitum immittit, quem cum locus ille ægerrime caperet, non carui aliquo sensu urentis doloris. Ille vero: «Habeo virginem,» inquit, et dicto citius apertis mihi per vim femoribus quæ ut poteram obstringebam enixissime, in me resupinam se projicit.

Tullia: Tessék, elpirulsz – úgy hát be is végezte a dolgát.

Octavia: Balját keblemre tette – úgy mondom el, ahogy történt –, könnyedén megtörte minden ellenállásomat, s jobbját köntösöm alá dugta. Még mondani is szégyellem, úgy szégyellem!

Tullia: Ugyan menj már ezzel a nevetséges szégyennel! Gondold, hogy csak magadnak mondod, amit most nekem.

Octavia: Köntösömet térdemig húzta föl, és combomat fogdosta. Láttad volna, hogy szikráztak a szemei!

Tullia: Mi boldog lehettél e pillanatban!

Octavia: Még beljebb tolta kezét, s ama hely ellen intézett támadást, amely, mint mondják, a másik nemtől megkülönböztet bennünket, s melyből egy éve minden egyes hónapban néhány napig szivárogni szokott a vér.

Tullia: Pompás, Cavicius, ó, ó, ó!

Octavia: Mi fertelmes az emberi bűn! „E hely – szólt hozzám –, hamarosan túlszárnyalhatatlan öröm forrása lesz nekem. Engedd, drága Octavia!” E beszédre vajmi kevés híja volt, hogy bűnbe ne essek.

Tullia: És erre ő?

Octavia: Hiszed vagy sem, oly aprócska a rés nekem azon a helyen...

Tullia: Annál forróbb, annál tüzesebb.

Octavia: Ujját vezette belé, s mivel épp csak alig fért belé, égető fájdalmat okozott. Ő közben így: „De hisz még szűz...” s még ki sem mondta, erőszakkal szétnyitotta combjaim, bármilyen erősen szorítottam is össze őket, s hanyatt döntött testemre borult.

Tullia. Siles? nihil præter digitum in eam partem induxit?

Octavia. Sensi... sed quæ mea est impudentia, quæ dicere pergo!

Tullia. Et eadem ego, quam tanti facis, passa sum, quæ tu. Nihil audentius sponso, quem mora omnis lacerat mirum in modum, donec sponsæ eum florem discerpserit.

Octavia. Sensi mea mox inter femora pondus aliquod obdorum et fervidum. Ille me vi petere; vehementi impulsu eam rem in corpus meum et in eam rimam adigere. Sed ego, collectis viribus, in alterum me latus conjeci, et læva inter utrumque corpus insinuata, eam appuli illum in locum, in quo pugna tam sæva pugnabatur.

Tullia. Potuisti una manu tam validam catapultam evertere?

Octavia. Potui. «O nequam hominem!» dicebam, «quid me tam dire vexas? Ignosce, si me amas: quo delicto id supplicii merui?» Et lacrymæ manabant ex oculis: sed enim ea erat mens mea in perturbatione, ut nequidem hiscere auderem, aut opem clamore misso obtestari.

Tullia. Nec ideo tamen sua te hasta transfixit Caviceus, vallumque tuum istud subiit?

Octavia. Injeci manum, arreptamque averti; sed rem miseram! sensi protinus me velut imbre ad ignem temperato perflui, nudamque, ut eram ad usque umbilicum, irrigari. Admovi iterum manum; sed cum in eum liquorem, quo ille me furor insperserat, incidissem, quasi viscatum, refugit manus metu et horrore.

Tullia. Igitur nec ille victor, nec tu victrix, quum parum abfuerit, quin vera sit potitus victoria.

Tullia: Mit titkolsz? Csak az ujját fúrta be oda?

Octavia: Úgy éreztem... de hogy röstellem, hogy erről beszéljek.

Tullia: De nagy ügyet csinálsz belőle! Én is átéltem ugyanezt. Nincs vakmerőbb egy vőlegénynél: valóságos kín neki minden újabb perc, mit arra várákozva kell töltenie, hogy menyasszonya virágát leszakítsa.

Octavia: Egyszer csak egy kemény és forró valamit éreztem a combjaim között. Erőszakosan hozzám dőlt, s azt a valamit egy heves lökással testembe s a résbe tolta. Én minden erőmet latba vetve igyekeztem ellenkező irányba fordulni, s bal kezemet az ő és én testem közé nyomva próbáltam arra tolni, ahol oly ádázul dült a csata.

Tullia: Képes voltál egy ily erős faltörő kost egy kézzel helyéből kifordítani?

Octavia: Igen. „Ó, te cudar! – hajtogattam. Miért gyötörsz ily szörnyen? Ha szeretsz, bocsáss meg: milyen bűnnel érdemeltem tőled ilyen büntetést?” S szememből patakzottak a könnyek, mert hát lelkem oly zavardott volt, hogy meg sem mertem mukkanni, nemhogy segítségért kiáltottam volna.

Tullia: S azért Caviceus fel sem nyársalt lándzsájával, és sáncodhoz sem fért hozzá?

Octavia: Rátapasztottam a kezem, megragadtam és elfordítottam onnan! Milyen szörnyű volt! Úgy éreztem, valami tűznél melegített folyadék öntött el és ömlött rám, ahogy voltam, meztelenül, egész a köldökömig. Megint odatettem a kezem, de mikor a dühében rám spriccelt ragadós nedvbe nyúltam, rettegéssel és borzadállyal rántottam vissza.

Tullia: Így hát sem ő nem győzött, sem te, bár kicsi híja volt, hogy ne arasson teljes győzelmet.

Octavia. Ab eo die multo acceptior Caviceus. Et cupidine impotenti nescio qua furit animus. Quid cupiam nescio, nec dicere possim. Illud tantum scio mihi omnium mortalium Caviceum esse longe gratissimum; ab eo uno exspecto voluptatem summam, quam non intelligo, quæ qualisve futura sit nescio. Cupio nihil et cupio tamen.

Tullia. Nacta me es quæ in his cogitationum tuarum ambagibus tibi sim pro Œdipo. De Biblide quæ scripsit Amoris magister et interpret Naso, belle tibi utique conveniunt:

Illa quidem primo nullos intelligit ignes,	457
Nec peccare putat, quod sæpius oscula jungat [...]	
Sed nondum manifesta, sibi nullumque sub illo	464
Ignem facit votum; veruntamen æstuat intus [...]	465
Spes tamen obscœnas animo dimittere non est	468
Ausa suo vigilans: placida resoluta quiete	
Sæpe videt quod amat, visa est quoque jungere fratri	470
Corpus, et erubuit quamvis sopita jacebat.	
Somnus abit, silet illa diu, repetitque quietis	
Ipsa suæ speciem, dubiaque ita mente profatur:	
«Me miseram! tacitæ quid vult sibi noctis imago?	
»Quam nolim rata sit! Cur hæc ego somnia vidi?»	475

Pudet somni: amatur tamen; et dum in imagine voluptatis ludit animus, gaudio colliquescunt summo sensus. Erubescis? Habeo confitentem, viderisque mihi dicere:

Dummodo tale nihil vigilans committere tentem,	479
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus!	480
Testis abest somno; nec abest imitata voluptas.	
Proh Venus, et tenera volucer cum matre Cupido!	
Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido	
Contigit! Ut jacui totis resoluta medullis!	
Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa voluptas,	485
Noxque fuit præceps, et cœptis invida nostris.	

Octavia: Attól a naptól fogva Caviceus sokkal kedvesebb nekem. Lelkem szinte őrzöng valami fékevesztett vágtyól. Nem tudom, s nem is tudnám megmondani, mi után sóvárgok. Csak annyit tudok, Caviceus a legkedvesebb ember a szememben. Bár nem értem, csakis tőle várom a legfőbb gyönyört, s nem tudom, mi az, s milyen lesz. Nem vágyom semmire, s mégis vágyakozom.

Tullia: De itt vagyok én neked, hogy gondolataid rejtvényeit mintegy Oedipusként fejtsem meg. Szóról szóra gyönyörűen illik rád mindaz, amit Ámor tanítója és tolmácsa, Naso írt le:

Kezdetben nem tudta, milyen tűz égeti szívét,
nem hiszi azt, hogy vét, ha sűrűn csókolja fivérét, [...]
Még nem tudja egészen, hogy mi e tűz a szívében,
vágtyát még nem mondja ki, csak belül ég iszonyúan; [...]
Ébren ugyan nem ereszti szívébe parázna reményét,
nem meri még, de mikor szeliden ringatja az álom,
gyakran látja, amit vágyik: hogy testüket össze-
kulcsolják ketten; pirul is, noha álma ölében.
Illan az álom; a lány hallgat, szemléli magában
álma alakzatait, s így sóhajt, lelkezavartan:
„Én nyomorult! Mit akarhat az éj álombeli képe?
Csak be ne telnék így! Mért kellett látnom ez álmot?”

Viszolyog álmától, mégis sóvárog utána, s míg lelke az elképzelt gyönyörben enyeleg, érzései máshoz nem fogható örömben olvadnak össze. Csak nem elpirultál? Tudok valakit, aki be is vallja – s olyan, mintha te mondanád nekem:

Ébren ugyan sose merjek ilyen tettekre hajolni,
ám ez az álomalak csak jőjjön sokszor el újra!
Álomhoz tanu nincs, de a kék valamint a valódi.
Ó, Venus, és te Venus szárnyas fiusarja, Cupido,
mekkora volt gyönyöröm! Milyen édes kéjbe merültem!
Fektemben hogyan olvadozott a velőig a testem!
Rágondolni is élvezetes, noha kurta gyönyör volt,
gyorsan szállt el az éj, kezdtük csak, s már irigyelte.

Octavia. Haud inficias ibo: obversatur mihi ob oculos, diu noctuque, Caviceus, mentemque totam spes occupat incredibilis voluptatis. Et sane similem optavi sæpe Caviceo opportunitatem, ab ea die, quam rudis et imprudens misere perdidit.

Tullia. Quid tum factura esses?

Octavia. Ipsa tibi potes dicere. Jam ego doctior essem, et ille beatior. Nondum me composueram, vestem vix deduxeram ad pedes: ille indusium condiderat, quod de femoralibus excesserat; ecce intervenit mater.

Tullia. Væ tibi! nam novi mulieris mores, et severitatem.

Octavia. Nihil tamen molestius locuta est vel Caviceo, vel mihi. Petiit subridens quos inter nos sereremus sermones? uter amantior esset? «Nam amari quis sit dignior, id non quæro,» inquit; «tu es, Cavici, nec tu, Octavia, puto, contra contenderis. Velim tamen, quandoquidem vos brevi junget Hymenæus (quod precor faustis avibus fiat), tu Cavici, Octaviam meam, et tuam, non pro merito, quod in ea est permediocre, ames, sed pro generosa tua indole. Annos uterque felicissimos in ea conjunctione animorum agitabitis.»

Tullia. Sed post, postquam Caviceus abiit?

Octavia. Cœpit interrogare quid id esset, quod suis ipsa oculis de utroque viderat. Ego excusare culpam; urgere mater verum faterer. Queror ab eo me fere oppressam; quid vellet, quid quæreret me nescire; me quidem non peccasse, quod scirem. Pergit quærere, et sciscitari an corporis mei integritatem violarit: nego. Monet in posterum ab eo caveam, minas addit ni fecero. «Nam,» inquit, «ante multos dies illi jungenda es, nata; sed pro certo habe, si de te, ante id tempus, solidam voluptatem ceperit,

Octavia: Nem tagadom, éjjel-nappal Caviceust látom magam előtt, s szívemet egészen fogva tartja a hihetetlen gyönyör reménye, s valóban gyakran kívántam Caviceusnak még egy hasonló alkalmat attól a naptól fogva, melyet tudatlanságomban és oktalanságomban elszalasztottam.

Tullia: És akkor mit tennél?

Octavia: Azt te pontosan tudod. S mostanra már tapasztaltabb lennék, ő pedig boldogabb. Még össze sem szedtem magam, s ruhámat még alig eresztettem le lábaimhoz, ő meg visszagyűrte nadrágjából kilógó ingét – mikor betoppant anyám.

Tullia: Te jó ég! Az az erkölcsös és szigorú asszony!

Octavia: Mégsem volt egy rossz szava sem, sem Caviceushoz, sem hozzám. Annyit kérdezett finom mosollyal, miről csevegtünk? Hogy melyikünk szereti jobban a másikat? „Mert – így ő – olyasmit nem kérdezek, hogy ki érdemesebb a szerelemre: az te vagy, Caviceus, s úgy gondolom, Octavia, ezt te sem vitatod. Óhajom mégis az, minthogy Hymenaeus hamarosan egybekapcsol benneteket – s imádkozom, hogy ez kedvező előjelekkel történjék –, hogy te, Caviceus az én Octaviámat, aki most már tiéd, ne érdeme szerint szeresd, mert az őbenne igen csekély, hanem nemes természetedhez mérten. Mindketten éljetek e lelki frigyben nagyon-nagyon boldog éveket.”

Tullia: És aztán, hogy Caviceus távozott?

Octavia: Vallatóra fogott, hogy mire vélje, amit mindkettőnkön világosan látott? Én mentegetőzni kezdtem, anyám meg erősködött, hogy valljam meg az igazat. Elpanaszoltam neki, hogy majdnem letepert, hogy azt sem tudtam, mit akar, mit keres, s hogy amennyire fölfoghatom, én nem vétkeztem. Tovább faggatott s tudakolta, testi épségemet megsértette-e? Azt mondtam, hogy nem. Intett, hogy a jövőben őrizkedjem tőle, s fenyegetett, ha nem teszem. „Mert – így ő – néhány nap múlva egybekelsz vele, lányom, de abban biztos lehetsz, ha még előtte teljes gyönyörhöz jut,

aut penitus discessurum: aut si constantiæ laudem maluerit, te tamen contemptui habiturum. Quarum rerum infelicioꝛ utraqꝛe plane est, quam ut puella generosa æquo animo ferat, mortem ipsam æquiori ferat.» Ab eoqꝛe die solerti cura mater invigilavit, me ut Caviceus nunquam inveniret solam. Nec cum sola est collocutus.

Tullia. Sane, cui in prima adolescentia (at adolescens valde est Caviceus), frui contigit usura amati corporis, re patrata, quod Stagyritem non fugit, eam plerumqꝛe odio habet quam insano antehac amore deperibat. At vero, Octavia, ingenuitatem tuam admodum laudo, et quam ego tecum etiam ingenue agam, faciam ne dubites. Petiit a me ipsa mater tua, ut arcana hæc reconditiora nuptiarum ostendam tibi omnia, doceamqꝛe qualis esse debeas marito tuo, qualis maritus circa res hujusmodi, ob quas homines inflammantur, futurus sit. Hac nocte, quo liberiori omnia condoceam sermone, una meo in lecto decumbemus, quem dulcissimum mihi Veneris stadium vocare apte possim. Postera concubinum experieris jucundioꝛem, quam ego fuerim concubina.

Octavia. Rides, Tullia; apage ab his dictis, quæ amori in te meo injuriam faciunt, quam tuus non ferat, si ex animo me amas.

vagy faképnél hagy, vagy – ha inkább állhatatossága jutalmát választja – meg fog vetni téged. Márpedig mindkettő sokkal rosszabb annál, sem hogy egy nemes leány nyugodtan tűrje, s ne tartsa rosszabbnak a halálánál is.” Attól a naptól anyám lankadatlan buzgalommal vigyázott, hogy Caviceus ne érjen egyedül. Egyedül még csak nem is beszélgethettem velem.

Tullia: Valóban, akinek zsenge ifjúkorában (márpedig Caviceus igencsak fiatal) osztályrészül jut, hogy egy időre egy hön vágyott testet élvezhet, ha vágya be is teljesül – ezt már a Sztagirita is jól tudta –, még ha majd belepusztult is iránta érzett örült szerelmébe, általában megcsömörlik tőle. De épp ezért felette dicsérem, Octavia, nemes lelkedet, és bebizonyítom neked, hogy magam is mennyire nemeslelkűen bánok veled. Anyád személyesen kért meg arra, hogy a házasság e mélyebb titkait mind tárjam fel előtted, s világosítsalak fel, milyennek kell lenned férjedhez, s férjed milyen lesz efféle dolgokkal kapcsolatban, amelyekért az embereket általában vágy emészti. Ma éjjel, hogy annál őszintébben tárhassak eléd mindent, feküdjünk le együtt az én ágyamban – akkor sem túlzok, ha állítom, az én szememben ez a legkedvesebb pálya, ahol Vénusz versenye folyik. Később majd megtapasztalod, hogy férfi hálótársad mennyivel kellemesebb lesz, mint amilyen én voltam.

Octavia: Most gúnyolódsz, Tullia – ne beszélj így, ami irántad való szeretetemen olyan sebet ejthet, amit a te irántam való szereteted nem viselne el, ha szívből szeretsz.